

2.9.2024 16. helluntain jälkeisen viikon maanantai

Päivän epistola

”Veljet, te olette lupauksen lapsia, niin kuin Iisak oli. Niin kuin luonnonjärjestyksen mukaisesti syntynyt silloin vainosi Hengen vaikutuksesta syntyneitä, niin on laita nytkin. Mutta mitä pyhät kirjoitukset sanovatkaan? ”Aja pois orjatar ja hänen poikansa, sillä orjattaren poika ei saa jakaa perintöä vapaan naisen pojan kanssa.” Me emme siis, veljet, ole orjattaren vaan vapaan naisen lapsia. Vapauteen Kristus meidät vapautti. Pysykää siis lujina älkääkää alistuko uudelleen orjuuden ikeeseen. Minä, Paavali, sanon teille: jos annatte ympärileikata itsenne, teille ei ole Kristuksesta mitään hyötyä. Vakuutan vielä kerran jokaiselle, joka antaa ympärileikata itsensä, että hän on velvollinen noudattamaan lain kaikkia määräyksiä. Te, jotka pyritte vanhurskauteen lakia noudattamalla, olette joutuneet eroon Kristuksesta, armon ulkopuolelle. Koska me uskosta olemme saaneet Hengen, odotamme hartaasti, että toivomme toteutuisi ja me saavuttaisimme vanhurskauden. Kristuksessa Jeesuksessa on yhdentekevää, onko ihminen ympärileikattu vai ei. Ainoa tärkeä on rakkautena vaikuttava usko. Te etenitte jo hyvää vauhtia. Kuka teidät on pysäyttänyt? Tehän ette enää tottele totuutta. Tämä ei ole lähtöisin ainakaan hänestä, joka teitä kutsuu. Pieni määrä hapatetta hapattaa koko taikinan. Herraan luottaen minä olen varma siitä, että te tulette ajattelemaan samoin kuin minä. Mutta se, joka on hämmentänyt teidän ajatuksenne, tulee saamaan rangaistuksensa, olipa hän kuka tahansa.” (Gal. 4: 28 – 5: 10)

Tekstimme taustaksi on muistettava, että Jumala lupasi Abrahamille ja Saarelle lapsen, joka oli Iisak. Luonnonjärjestyksen mukaisesti syntyi Abrahamille Hagarista Ismael. Saara huomasi Ismaelin ilvehtivän (1. Moos. 21: 9) ja tämän seurauksena Abraham Saaran vaatimuksesta karkoitti Hagarin ja Ismaelin. Nähtävästi kyseessä oli poikien välinen leikki. Ensimmäinen Mooseksen kirja ei kerro mitään, että Ismael olisi ”vainonnut” Iisakia. Nähtävästi Paavalin ajatus siitä, että näin olisi tapahtunut, perustuu rabbiiniseen vertauskuvalliseen tulkintaan tästä tekstistä.

Saaran motiivina Ismaelin karkotukseen lienee se, että hän pelkäsi Ismaelin jakavan Iisakin kanssa Abrahamin perinnön. Paavali lainaa Saaran sanoja: ”Aja pois orjatar ja hänen poikansa, sillä orjattaren poika ei saa jakaa perintöä vapaan naisen pojan kanssa.” (1. Moos. 21: 10) Paavali kuitenkin käyttää sanoja sillä tavoin, että lukija ymmärtää sanojan olevan Jumala. Paavali tarjoaa galatalaisille vapautusta juutalaistajista, mutta käyttää siinä apuna Tooraa (viittä Mooseksen kirjaa).

Miksi Paavali käyttää Haagaria ja Ismaelia verraten heitä juutalaisiin ja vastaavasti Saaraa ja Iisakia

verraten heitä kristittyihin. Tämä oli apostolien tapa tulkita Vanhaa testamenttia. Vanhan testamentin ajateltiin sisältävän tiedon tulevasta tai ennakoivan tulevaa. Uuden testamentin tapahtumille etsittiin taustaksi Vanhan testamentin tapahtuma. Tällaista tulkintatapaa kutsutaan typologiaksi.

”Vapaan naisen lapsia” merkitsee, että Kristuksessa alkaa Jumalan vapauden valtakunta. Noudatettaessa juutalaisia tapoja menetetään tämä vapaus. ”Vapauteen Kristus meidät vapautti” tarkoittaa vapautta juutalaisesta laista ja sen tapojen noudattamisesta. Nyt galatalaisten täytyy tehdä valinta: Kristus ja vapaus tai laki ja orjuus. Jos valinta on laki, niin silloin ”teille ei ole mitään hyötyä Kristuksesta”. Silloin Kristuksen armo on torjuttu.

Juutalaistajat vaativat, että kristittyjen oli noudatettava tiettyjä asioita juutalaisuudesta. Paavali kuitenkin toteaa, että jos joku ympärileikataan, ”hän on velvollinen noudattamaan lain kaikkia määräyksiä.” Ympärileikkauksesta siirrytään seuraavaan lain vaatimukseen ja lopulta koko lain noudattamiseen. Saman asian toteaa myös Jaakobin kirje (Jaak. 2: 10). Juutalaisten tapojen noudattaminen ei ole evankeliumin opetuksen mukaista (Gal. 2: 14).

”Odotamme hartaasti, että toivomme toteutuisi ja me saavuttaisimme vanhurskauden.” Vanhurskaus toteutuu täydellisesti vasta tulevaisuudessa (Room. 5: 19). Se edellyttää uskoa Kristukseen. Ortodoksisen kirkon käytännössä yleensä ei käytetä sanaa vanhurskautuminen. Kirkkomme piirissä käytetään sanaa jumaloituminen, kasvaminen Jumalan elämän yhteyteen.

”Kristuksessa Jeesuksessa on yhdentekevää, onko ihminen ympärileikattu vai ei.” Tämä lause voitaisiin ymmärtää, että silloinhan ihminen voidaan ympärileikata. Näin ei kuitenkaan ole. Todennäköisesti Paavalin ajattelussa ennen uskoa Kristukseen laki pystyi edes osoittamaan syntisyyden ja mahdollisesti sai ihmisen etsimään Jumalan armoa. Kristus ei kuitenkaan edellyttänyt ympärileikkausta, sitä ei tarvita Hänen suorittamansa pelastusteon jälkeen. Aikaisemmin Paavali kirjoitti: ”Jos annatte ympärileikata itsenne, teille ei ole Kristuksesta mitään hyötyä.” Ympärileikkaus edellyttäisi lain täyttä noudattamista ja silloin ihminen omin voimin pyrkisi lakia noudattamalla saamaan vanhurskauden. Tällöin hän ei olisi osallinen Kristuksen suorittamasta pelastusteosta. Vanhurskaus tulee uskosta, joka toteutuu rakkauden tekoina.

”Te etenitte jo hyvää vauhtia.” Tämä on Paavalin tapa kertoa edistyksestä, hän usein vertaa sitä kilpajuoksuun. Kutsu tulla juutalaisuuteen pysäyttää etenemisen. Sitä ei tee Kristus. ”Pieni määrä hapatetta hapattaa koko taikinan” tarkoittaa juutalaistajien opetusta. Ympärileikkauksen toteuttaminen voi levitä seurakunnassa ja johdattaa ihmisiä väärälle tielle.

Paavali on kuitenkin luottavainen, että galatalaiset kuitenkin tulevat ajattelemaan sillä tavoin, kuin hän on heitä opettanut. Väärät opettajat saavat rangaistuksen.

Päivän evankeliumi

”Heidän noustessaan veneestä ihmiset huomasivat, kuka oli tullut, ja lähtivät kiireesti viemään sanaa joka puolelle. Sairaita alettiin kantaa vuoteillaan sinne, missä Jeesuksen kuultiin olevan. Ja minne hän vain meni, kylään, kaupunkiin tai maaseudun taloon, aina ihmiset toivat sairaita aukioille ja pyysivät, että nämä saisivat edes koskettaa hänen viittansa tupsua. Ja kaikki, jotka koskettivat häntä, paranivat. Muutamia lainopettajia tuli Jerusalemissa, ja yhdessä fariseusten kanssa he menivät Jeesuksen luo. He panivat merkille, että jotkut hänen opetuslapsensa aterioivat epäpuhtain, pesemättömin käsin. Fariseukset sen paremmin kuin juutalaiset yleensäkin eivät näet käy aterialle ennen kuin ovat pesseet kätensä, vaikkapa vain tilkallisella vettä. Näin he tarkoin noudattivat isien perinnäissääntöä. He eivät myöskään syö mitään torilta tuotua ennen kuin ovat viihoneet sen. Monia muitakin tapoja he ovat ottaneet noudattaakseen, kuten juomamaljojen, saviruukkujen ja pronssiastioiden pesuja. Niinpä fariseukset ja lainopettajat kysyivät Jeesukselta: ”Miksi sinun opetuslapsesi eivät elä isien perinnäissääntöjen mukaan, vaan aterioivat epäpuhtain käsin?” Hän vastasi heille: ”Te tekopyhät! Oikein on Jesaja teistä ennustanut. Onhan kirjoitettu: - Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta sen sydän on kaukana minusta. Turhaan he minua palvelevat, kun opettavat oppejaan, ihmisten tekemiä käskyjä. Te olette hylänneet Jumalan käskyn ja noudatatte ihmisten tekemiä perinnäissääntöjä.” (Mark. 6: 54 – 7: 8)

Tätä tekstiä ennen Jeesus oli ruokkinut viisituhatta miestä ja kävellyt vetten päällä. Nyt teksti palaa takaisin siihen, mistä Jeesus omiana aikanaan tunnettiin paremmin, Hän on parantaja. Uskottiin, että Hänessä on voimaa, joka parantaa. Jeesus on nähtävästi käynyt tässä paikassa, sillä Hänet tunnistettiin. Markus myös todistaa, että ”kaikki, jotka koskettivat häntä, paranivat.” Todennäköistä on, että parantaminen tarkoitti sairauden parantamista. Käytetty sana voidaan ymmärtää myös merkityksessä pelastuivat. Markus lienee valinnut nimen omaan tämän sanan kristillistä julistusta varten.

”Muutamia lainopettajia tuli Jerusalemissa” paljastaa, että seuraava kertomus on todennäköisesti edelleen Galileassa. Juutalaisten perinnäissääntöjen mukaan rituaalista puhtautta ylläpidettiin niin, että ennen ateriointia pestiin kädet ”vaikkapa vain tilkallisella vettä”. Kyse ei siis ollut puhtaudesta, vaan rituaalisesta puhtaudesta. Maininta, että epäpuhtaat tarkoitti pesemättömiä käsiä, osoittaa, että Markus tässä kirjoittaa sellaisille ihmisille, jotka eivät tunne juutalaisten perinnäissääntöjä. Saman

asian osoittaa se, että Markus edelleen kertoo esimerkein juutalaisten puhtaussäännöistä koskien ruokaostoksia ja astioita.

Taustalla ovat juutalaista temppeleppapista koskevat säännöt. Niistä rabbit olivat tehneet johtopäätöksiä ja tarkennuksia. Fariseukset halusivat näiden pappeja koskevien sääntöjen leviävän kaikkien israelilaisten keskuuteen. Edessä oli näky, että kaikki ihmiset olisivat ”kuin pappeja”.

”Te tekopyhät! Oikein on Jesaja teistä ennustanut” kertoo fariseusten ja kirjanoppineiden uskonnollisesta elämäntavasta. Kreikkalainen sana ”tekopyhä” tarkoittaa maskin taakse piiloutunutta näyttelijää. ”Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta sen sydän on kaukana minusta” on lainaus profeetta Jesajalta, mutta tekstin Septuagintan mukaisesta kreikkannoksesta, ei hepreasta (Jes. 29: 13).

”Turhaan he minua palvelevat, kun opettavat oppejaan, ihmisten tekemiä käskyjä.” Fariseusten Jumalan palveleminen tapahtuu vain huulilla, kun he opettavat. Se, mitä he opettavat, on ihmisten tekemiä käskyjä, mutta se esitetään jumalallisina määräyksinä.

”Te olette hylänneet Jumalan käskyn ja noudatatte ihmisten perinnäissääntöjä” ilmaisee tarkasti, mitä sisältyi profeetta Jesajan kirjan tekstiin. Fariseukset ja kirjanoppineet eivät tätä hyväksyneet, sillä omasta mielestään he vain selittivät lakia ihmisille. Huomisessa evankeliumissa Jeesus antaa hyvän esimerkin siitä, miten ihmisten perinnäissäännöt toimivat suoraan Jumalan tahtoa vastaan.